

gebeuren, God', bad ze hoopvol. Ze lag nog niet onder de lakens of ze wist dat Hij haar gebed niet had verhoord. 'God houdt van alle lieve kinderen. Wat heb ik fout gedaan?'

Er zijn plegers die samen met het kind om vergeving bidden en vervolgens gewoon weer overgaan tot het geweld. Vaders die biechten en zich vrij voelen om van voren af aan te beginnen. Niet lang geleden kwam een heel gezin de spreekkamer in. De moeder ontdekte dat haar man zijn kinderen had misbruikt, toen de kinderen op het 40-jarig huwelijk van hun ouders weigerden nog langer feest te vieren met pa. De moeder voelde zich schuldig, de vader begreep het getob van zijn volwassen kinderen niet.

Luidkeels compliment

Eenmaal ontdekte Link tijdens een lezing onder haar toehoorders een pleger, de vader van een cliënt van haar. Toen zij afrondde, stond hij als eerste op om haar luidkeels te complimenteren. 'Wat doet u goed werk!' Een bizarre situatie, zegt ze nu. De dochter had haar op het hart gedrukt niks tegen de vader te zeggen, dus ook zij deed er het zwijgen toe. De man werd pas na zijn dood ontmaskerd.

Het schuldbesef van mannen is nooit groot, is de ervaring van de counselors. 'Ze vond het fijn', verdedigen ze zich. Of: 'Ik kan er niks aan doen, je bent ook zo'n verleidelijk vrouwtje.' En tegen een kind van 6 jaar: 'Moet je maar niet zo wippen op m'n schoot.'

Van der Leest: 'Het verbijsterende is dat vrouwen zo negatief over zichzelf denken, zo vol schaamte. Ze haten het kind dat ze waren. Maar wat had je dan kunnen doen?, vraag ik weleens. Wat moest je toen je onder het bed wegkroop? Wat had je kunnen doen toen je alle hoeken van de kamer in werd geslagen? Sommige vrouwen verontschuldigen zich, omdat hun vader alleen maar likte. Ze denken dat alleen penetratie of verkrachting ernstig is, maar puur de dreiging kan al tot enorme angsten leiden. Jarenlang.'

Link: 'Je ziet het overal tot op de dag van vandaag terug. Mannen doen een beroep op de godsdienst, omdat ze vinden dat ze in hun recht staan hun vrouw en kinderen te disciplineren. Hij is de geest, zij het vlees, dus hij staat dicht bij God. Nee, ik zeg nooit tegen die vrouwen: stap die kerk toch

uit. Ik vraag wel: wat weerhoudt je? Er zijn er die een alternatief zoeken in spirituele groepen of evangelische kerken, maar soms raken ze daar ook teleurgesteld.'

Van der Leest: 'Jezus zal je heel maken als je maar genoeg bidt, wordt gezegd. Dus als het niet lukt, dan bid je niet genoeg. Steeds opnieuw zie je dezelfde systemen. Maar de nachtmerries gaan echt niet over, hoe hard je ook bidt.'

'Evangelische kerken prediken ook een strenge seksuele moraal, jij bent meteen verslagen omdat het jou niet is gelukt rein en kuis te blijven. Wij denken dat slachtoffers veel meer behoefte hebben aan een God die weent en troost. Soms neemt iemand afscheid van het geloof, dat kan een deel van de verwerking zijn.'

Vaak verwachten de misbruikte vrouwen dat de wereld er anders zal uitzien als zij maar eenmaal hun geheim hebben geopenbaard. Dat valt tegen. Het nieuws waait snel over, maar de nachtmerries blijven, de angsten keren terug en dan helpt het zwijgen niet meer. Ze moeten praten. 'Herkauwen', noemt Link dat. Over barmhartigheid, over religieuze teksten die ze alleen nog maar doen kotsen, over het blok beton in hen dat langzaam uiteenvalt in hapklare brokken.

Secularisatie en emancipatie hebben een handje geholpen om de beslotenheid van de eigen wereld te doorbreken, zeggen de counselors. Het heeft geholpen de almachtige strenge God, de God die straft als een boeman, de God van hel en verdoemenis, de God die hen heeft verworpen achter zich te laten. Hun godsbeeld verandert, zij zien alleen nog een God van liefde. Godin, zeggen sommigen.

Greta schrijft: 'God is voor mij als de God van Mozes, die zegt: 'Ga maar, ik zal bij je zijn.' Ik worstel nog steeds met schuldgevoelens. Toch probeer ik altijd vol vertrouwen de dag in te gaan.'

'Je hoeft niet alles van het geloof meteen maar bij het oud vuil te zetten', zegt Link, die houdt van de oude verhalen, de mythen, de poëzie die ook in de bijbel staan. 'Ik kan struikelteksten soms in een ander licht zetten en aanreiken, waardoor oude, begraven bronnen weer gaan stromen, oude godsbeelden verdwijnen en er ruimte komt voor eigen spiritualiteit. Eigenlijk willen de vrouwen altijd weten of God van ze houdt.'